

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

א

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9667)

א (א) והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בכנדים ולא יחס לו :
(ב) ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בחולה ועמדה לפני המלך ותהי לו סכנה ושכבה בחיקה וחס לאדני המלך : **(ג)** ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את דאבישג השונמית ויבאו אחיה למלך : **(ד)** ותנערה יפה עד מאד ותהי למלך סכנת ותשרתהו והמלך לא ידעה : **(ה)** ויִאדְנֶיהָ בן־חַגִּית מְתַנַּשָׂא לאמר

רשי

א (א) ולא יחס לו : אמרו רבותינו כל המזנה צנדים אינו נהנה מהם לסוף לפי שקרע את כנף המעיל לשאול ומדרש חגדה אמר רבי שמואל בר נחמני כשראה דוד את המלחך עומד בירושלי וחרצו בידו נטטן דמו מיראתו : **(ב)** בתולה בתולה מחומין את צרה : סוכנת מחומות וכן וזקע עניס יסכן צם וקהלת י' ט' : **(ד)** לא ידעה : שהבתול יפה לחמו' מן הצעולה ורבותינו אמרו משום לא ירצה לו נשים **(דברים י"ז)** וכבר היו לו שמונה עשר : **(ה)** מתנשא מתפאר : וחמשים

א (א) דער קעניג דוד ווארד אלט אונד בעטאנט ; מאן דעקטע איהן מיט געווענדרערן צו , ער קאננטע זיך דעננאך ניכט ערווערצען .
(ב) דא שפראכען זיינע בעדינטען צו איהם : מאן זאללטע דעם קעניגליכען העררן איין יונג פרייליכעס מעדכען אויס זוכען ; דיועס ווארטע דעם קעניגע אויף , זיין זיינע פפלעגריין , אונד רוהע אין זיינען ארמען . זא קעננטע זיך דער קעניג ערווערמען . **(ג)** מאן זוכט טע נון אים גאנצען געביטע ישראל'ס איין שענעם מעדכען אויס , פאנד אבישג דיא שונמית , אונד בראכטע זיא דעם קעניגע . **(ד)** דאז מעדכען וואר אויסערארדענטליך שען , זיין ווארד דעם קעניגס פפלעגריין , בעדינט טע איהן ; דער קעניג זאָהנטע איהרן זאכער ניא בייא . **(ה)** אדניה , זאָהן דער חגית , שטאלצירטע , דאכטע : איד

באור

א (א) והמלך דוד זקן , בן שבעים שנה היה דע"ה בעת ההיא , וגם בנימין החס היה נקרא זקן , ככתוב בספר תהלות **(צ' ימי שנותיו בהם שבעים שנה . ולא יחס לו , לפי פשוטו מחמת זקנה וכרות רעות , אשר סבבו תמיד את המלך הישר היות . אבל חכמינו ז"ל דרשו באופן אחר .**
(ב) נערה בחולה . נערה שהיא עדיין בתולה ; וכן מתרגם אשכנזית . סוכנת הכסדי תרגם "קריצא" , לפי הכוונה ; וקריב לזה הוא מתורגם בל"א . ולפרשים דרכים אחרים בזה . **(ה)** מתנשא . היה מתנשא , וחסר פעל היה , כמו ופרעה חולם **(ראשית מ"א)** , היה חולם , ודומיו לאמור , אמר בלבו , וכן מתורגם בלשון אשכנז . רכב , למלכי ישראל לא הותר להרבות קוסים , ולזה לא היה רכב ופרשים דבר קטן

א א א א א

איד ווערדע קעניג ; שאַפֿטע ויד וואַגען
 אונד רייטער אָן , אונד פֿונפֿציג מאַן
 ליפֿען פֿאַר איהם הער . (ו) (דער
 פֿאַטער גאַב איהם ניא אײנען פֿערווייס ,
 זאגטע איהם ניא : וואַרום טהוסט דוא
 דאָן ? — איבערדיס וואַר ער פֿאַן
 זערהר שענער בילדונג , אונד , דער
 געבירט נאָך , גלייך נאָך אבשלום) .
 (ז) נון בעשפראַך ער זיך עפֿטערס
 מיט יואב , דעם זאָהנע צרויה'ס ,
 אונד מיט דעם פֿריסטער אביתר , דיא
 איהם ביישטאַנד לייסטעטען .
 (ח) אַכער דער פֿריסטער צרוק ,
 בניהו , דער זאָהן יהוידע'ס , נחן , דער
 פֿראַפֿעט , שמעי , רעי , אונד דיא
 קריגסאָבערן דוד'ס וואַרען דעם ארונה
 ניכט צו געטהאַן . (ט) ארונה לײס
 נון

לאמר אני אִמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב
 וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים
 לְפָנָיו : (ו) וְלֹא־עָצְבוּ אָבִיו
 מִיָּמָיו לְאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ
 וְגַם־הוּא טוֹב־הָאָר מְאֹד וְאָחֻז
 יִלְדָה אַחֲרָי אֲבִשָׁלוֹם : (ז) וַיְהִי
 דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם
 אֲבִיתָר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזֵרוּ אַחֲרָי
 אֲדֹנָיָה : (ח) וַצְדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנֵיהוּ
 בֶּן־יְהוֹיָדָע וְנָחֻן הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי
 וְרֵעִי וְהַגְּבֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא
 הָיוּ עִם־אֲדֹנָיָהוּ : (ט) וַיִּזְבַּח

אדניהו

רשׁי

באור

אכל ישראל . (הרלב"ג) . (ו) ולא עצבו ,
 לא העניבו כשצט מוסר . ומה נעמו דברי
 חכמינו הקדושים : כל המוכע תוכחה
 ויחבבו , כופו מביחו לדי מיתה . ואותו
 ילדה חגיית אם אדוכיכו אחרי שילדה מעכה
 את אבשלום . (רד"ק) . (ז) ויעזרו אחרי ,
 נקשר פה פעל עזר עם מלת אחרי , והקישור
 הוא הוא דומה למליכת האשכנזי בענין קרוב
 לזה (נאכהעלפֿען) . (ט) ומריא ,
 המריא

וחמשים איש . נטולי טחול וחקוקי
 כפות רגלים : (ו) ולא עזבו . לא
 הכעיסו למדך שהמוגע תוכחה מננו
 מביחו לדי מית' וגם הוא טוב תואר .
 כאבשלום שנאמר וכאבשלום לא היה
 איש יספ (שמואל ב' י"ד כ"ז) היה גרמה
 להם שנתגלו : ואלו ילדה אתו אחרי
 אבשלום . כלומר גדלתו אחר תרבות
 שגדלה אמו של אבשלום : (ז) עם יואב
 בן צרויה לפי שהיה יודע שגלבו של דוד עליו על שהרג את אבנר ועמשא ואבשלום
 וסופו שיזיה את בנו המולך תחתיו עליו . לפיכך היה רונה שימלוך זה על ידו
 ויחבבנו : ועם אביתר הכהן . שנסתלק מן הכהונה משגרת דוד מירושלים מפני
 אבשלום ששאל באורים ותומים ולא עלתה לו שנאמר ויעל אביתר (שמואל ב' ט"ז
 כ"ד) והי' מבני בניו של עלי וידע שלא ישמש בימי שלמה שהרי נאמר לעלי והקיימותי
 לי כהן נאמן והסתלק לפני משיחי (שמואל א' ב' ל"ה) והיה חפץ שיצמוד זה על ידו :
 (ח) ונחן הנביא שנבא לדוד שלמה ימלוך כמו שנאמר בדברי הימים (א' כ"ב ט')
 ושלמה יהיה שמו : (ט) ומריא . שור של פטס : חנן הזוחלת . חנן גדולה

מנסיך

שהיו הגבורים

אֲדֹנָיָהוּ צֶאֱן וּבִקֵּר וּמְרִיאָ עִם
אָבִן הַזֹּהֶלֶת אֲשֶׁר־אֶצֶל עֵין רִגְלָהּ
וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וְלִכְל־אֲנָשֵׁי־יְהוּדָה עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ׃
(י) וְאַת־נָתַן הַנְּבִיא וּבְנֵיהֶוּ
וְאַת־הַגְּבֵרִים וְאַת־שְׁלֹמֹה אָחִיו
לֹא קָרָא׃ (יא) וַיֹּאמֶר נָתַן אֶל־
בֶּת־שֶׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
הֲלֹא שָׁמַעְתָּ כִּי מֶלֶךְ אֲדֹנָיָהוּ בֶן־
חַגִּית וְאֲדֹנָיָהוּ דָוִד לֹא יָדַע׃
(יב) וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֶךָ נָא עֲצֵה
וּמְלִטִי אֶת־נַפְשִׁי וְאַת־נַפְשִׁי
בְּנֶדֶךָ שְׁלֹמֹה׃ (יג) לְכִי וּבֹאִי אֶל־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאִמְרָתִי אֵלָיו הֲלֹא־
אַתָּה אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ
לְאִמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֶדֶךָ
יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי
וּמִדָּוִד מֶלֶךְ אֲדֹנָיָהוּ׃ (יד) הִנֵּה
עוֹרֶךָ מִדְּבַרְתָּ שֵׁם עַם־הַמֶּלֶךְ

ראשי ואני

נון צו אבן זוחלת , כייא עין רוגל ,
שאצפע , רינדער אונד געמעסטעטעס
פיה שלאכטען , אונד אללע זיינע ברוי
דער , דיא קעניגליכען פרינצען , וויא
אויך דיא כעדינטען דעס קעניגס , אויס
דעם שטאממע יהודה , צו גאסטע בוי
טען . (י) אבער דען פראפעטען נתן ,
בניהו , דיא קריגסאכערן אונד זיינען
ברודער שלמה לוד ער ניכט דאצו איין .
(יא) דא שפראך נתן צו ברוך שבע ,
דער מוטטער שלמה'ס : דוא ווירסט
יא וואהרל געהערט האכען , דאס
אדוניה , דער זאהן חגית , רעגירען
וויל , אונד דוד , אונזער העד , ניכטס
דאפאן ווייס . (יב) זא לאס דיר גון
איינען ראטה ערטהיילען , אינד רעטטע
דיין לעבען אונד דאז לעבען דיינעם
זאהגעס שלמה . (יג) אויף ! געהע
הין צום קעניג דוד , אונד שפריך צו
איהם : מיין הערר אונד קעניג ! דוא
שוואורסט יא דיינער מאגד : דיין זאהן
שלמה זאלל נאך מיר רעגירען , אונד
אויף מיינעם טהראנע זיצען ; ווארום
מאכט זיך דען איצט אדוניה צום
קעניג ? — (יד) אינרעם דוא נון מוט
דעם קעניגע שפרעלען ווירסט , ווערדע
אין

באור

המריא הוא כאן ובקרהם מוטטמן נבית על
האנים : (ד"ק) . וכן מתורגם אשכנזי .
(וביחוקאל ל"ז) כתב רש"י ז"ל : "סור של
פטס קרוי א מרי כלשון ערבי" (יד) ומלאתי
אח
עין קנרר הוא כובס שמתקן בגדי צמר ברגליו על ידי צעיטה : (י) ואת שלמה
אחיו לא קרא . שידע היה שהתנבא עליו הנביא למלך : (יב) ומלטי את נפשך .
טן המחלוקת לאחר מות המלך שירצה בך למלך כמה שהבטיחו הקב"ה :
1 2 א ב (בא) חטאים

איך נאבקאסמען , אונד ריינע ווארטע
כשטעטיגען . (טו) כח שבע קאם
היראויף צום קעניג אינס ציממער ,
(דיוער וואר זעהר אלט , אונד אבישג ,
דיא שונמית , בעדיהנטע איהן .)

(טו) ניינטע זיך , אונד ווארף זיך פאר
איהן הין . ער פראנטע זיא : וואס
איזט דיר ? — (יז) זיא אנסווארטעטע
איהם : מיין געביהטער ! דוא שוואורסט
דיינער מאגד ביים עוויגען , דיינעם

גאטטע : דיין זאָהן שלמה ווירד נאך
מיר קעניג , בעועצעט מייען טהראן —
(יח) נון מאכט זיך אדוניה צום הערר .
שער , אונד דוא , מיין קעניג , ווייסט
עס ניכט . (יט) ער לים פיל רינדער ,

שאפע אונד געמעלטעטעם פיה
שלאכטען ; לוד אללע קעניגליכע
פרינצען , דען פריסטער אביחר אונד
דען פעלדהערן יואב איין ; אונד דיינען
דיהנר שלמה לים ער אונגעבעטען .

(כ) אויף דיק , מיין קעניג אונד
הערר ! ריכטעט גאנץ ישראל דיא
אויגען , דאס דוא איהנען קונד טהוסט ,
זער נאך מיינעם קעניגליכען דהערן
אויף דעם טהראנע פאלגען זאלל ;

(כא) רוהט אבער מיין קעניג איינז
טאהל בייא זיינען פעטערן , דאן ליידע
איך אונד מיין זאָהן שלמה פערלוסט .
(כב) זיא

אלני המלך עם אבתיו והייתי

ואני אבוא אחריו ומלאתי את

דבריו : (טו) והבא בתשבע

אל המלך החדרה והמלך זקן

מאד ואבישג השונמית משרת

את המלך : (טו) ותקד בת

שבע והתשתחו למלך ויאמר

המלך מהלך : (יז) והאמר לו

אדני אתה נשבעת ביהוה אלהיך

לאמחה כישלמה בנך ימלך

אחרי והוא ישב על כסאי :

(יח) ועתה הנר אדנייה מלך

ועתה אדני המלך לא ידעת :

(יט) וינבח שור ומריא וצאן

לרב ויקרא לכל בני המלך

ולא ביתר הכהן וליואב שר

הצבא ולשלמה עבדך לא

קרא : (כ) ואתה אדני המלך

עיני כל ישראל עליך להגיד

להם מי ישב על כסא אדני

המלך אחריו : (כא) והיה כשכב

אני ובני שלמה חטאים :

(כב) והנה

רש"י

באר

(כא) חטאים • חסרים ומוטעים מן

הגדולה • כמו אל השערה ולא יחטית

(שופטים י"ז)

פמו אל השערה ולא יחטית (שופטים כ') • (רש"י) • וכן מתורגם בל"א •

(כב) אחת

את דבריו , ואקיים ית פתגמיכי

(הכסדי) • וכן מתורגם בל"א • (טו) זקן

מאוד , עיין למעלה מזה (פסוק א')

(כא) חטאים , חסרים ומוטעים מן הגדולה ,

(כב) וְהִנֵּה עֹדְפָה מְדַבֶּרֶת
עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתַן הַנְּכִיָּא בָּהּ :
(כג) וַיִּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
הִנֵּה נָתַן הַנְּכִיָּא וַיָּבֵא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ עַל־אִפְיוֹ
אַרְצָה : (כד) וַיֹּאמֶר נָתַן אֲדֹנָי
הַמֶּלֶךְ אַחֵהּ אִמְרַתְּ אֲדֹנָיהוּ
יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־
כִּסֵּאִי : (כה) כִּי י יֵרֵד הַיּוֹם
וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא וְצֹאן רָב
וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי
הַצָּבָא וּלְאַבְיָתָר הַכֹּהֵן וְהַגִּם
אֲכָלִים וְשֹׁתִים לִפְנֵיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי
הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָיהוּ : (כו) וְלִי אָנֹכִי
עֲבָדָה וּלְצִדּוֹק הַכֹּהֵן וּלְבְנֵיהוּ
בְּדִיהוּיָדַע וּלְשִׁלְמָה עֲבָדָה לֹא
קָרָא : (כז) אִם מֵאֵת אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
נְהִיָּה הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ
אֶת־עֲבָדֶיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי
אֲדֹנָי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו : (כח) וַיַּעַן
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרֹאֵוּ לִי

עבד ק' רש"י
לכת

(כב) ויא שפראך נאך מיט דעם קעניגע,
אלס נתן, דער פראפעט אנקאם.
(כג) מאן מעלדעטע ביא דעם קעניג:
נתן, דער פראפעט, אויטרא. דזער
קאם פאר דען קעניג, אונד ווארף זיך
פאר איהן הין, מיט דעם געזיכט צור
ערדע. (כד) ער שפראך: מיין קעניג
אונד דזער! בעפאהלסט דוא דען
ווירקליך: אדניה ואלל נאך מיר קעניג
זיין, אונד אויף מיינעם טהראנע
זיצען? — (כה) ער גינג יא היטע
אויס דער שטאדט, לים רינדער,
שאפע אונד געמעסטעטעס פיה דער
מענגע נאך שלאכטען, אונד לוד
אללע קעניגליכע פרינצען, אייניגע
פעלדזערן אונד אביתר, דען
פריסטער, דאצו איין. ויא שמויסען
איצט ביא איהם, אונד רופען: עס
לעבע דער קעניג אדניה! (כו) אונד
מיד, דיינען קנעכט, דען פריסטער
צדוק, בניהו, דעוואהן יהוידע'ס אונד
דיינען דיהנער שלמה לים ער אונד
געבעטען. (כז) ואללטעדזעס ווירקליך
פאן טיינעם קעניגע אונד הערן הער.
ריהרען? — אונד דוא וואללטעסט
דיינעם קנעכטע ניכט וויסען לאססען,
ווער מיינעם קעניגעס טהראנפאלגער
זיין ואלל? — (כח) היראויף אנט
ווארטעטע דער קעניג, אונד שפראך:
רופעט

כאור

(כד) אחה אמרת. מסר ה"א השאלה,
וטעמו: האתה, אדוני המלך, אמרת
אדוניה ימלך? — האם אחת נכון הדבר?
(כה) כי ירד, שהעיר היתה גבוהה,
קראו לי מכת שבע, כראסהמה, כי בת
כי

ד' י"ז): (כד) אתה אמרת. בתמיה:
(כה) כי ירד היום. שהעיר היתה גבוהה
ואכן
ואכן הוחלט למטה בניא. (רש"י). (כח)
שבע יבאה מן הסדר כנול נתן הנביא, כדי שלא יכיר המלך

רופעט מיר כח שבע ! זיא קאם אונד
טראט פאר איהן היין (כט) דא שוואיר
דער קעניג , וויא פאלגט : זא וואהר
דער עויגע לעכט , דער מיך אויס אללער
נאטהעררעטטעט ! (ל) הייטע פאלל-
ציה' איד נאך , וואס איד ביים עויגען ,
גאטט ישראל'ס , דיר געשווארען : דיין
זאהן שלמה העררשע נאך מיר , אונד
טהראגן' אן מיינער שטעללע !

(לא) דא נייגטע זיך כח שבע מיט דעם
געזיכט צור ערדע , אונד שפראך :
לאנגע לעבע מי קעניגליכער געביטער .
(לב) חידאויף פראך דער קעניג דוד :
רופעט מיר דען פריסטער צדוק , דען
פראפעטען נתן , אונד בניהו , דען
זאהן יהוידע'ס ! אלס זיא נון צו איהם
קאמען , (לג) זאנטע ער צו איהנען :
געדימט מיינע קנעכטע מיט אידן ,
זעצטע מיינען זאהן שלמה אויף מיין
מוילטהיר , אונד פיהרעט איהן רייג-
אונטער צור קוועללע גיהון .

(לד) דארט זאלבע איהן דער פריסטער
צדוק אונד דער פראפעט נתן צום קעניג
איבער

עבדי אדניכם והרכבתם את-שלמה בני עלהפרדה אשר-
לי והורדתם אתו על-גהון : (לד) ומשה אתו שם צדוק הכהן

לבה-שבע ותבא לפני המלך
והעמד לפני המלך : (כט) וישבע
המלך ויאמר חיהוזה אשר-
פרדה את-נפשי מכל-צרה :
(ל) כי באשר נשבעתי לך
ביהוזה אלהי ישראל לאמר כי-
שלמה בנך ימלך אחרי והוא
ישב על-כסאי תחתי כי בן
אעשה היום הזה : (לא) ותקד
בת-שבע אפים ארץ ותשהחו
למלך ותאמר יחי אדני המלך
דוד לעלם : (לב) ויאמר המלך
דוד קראו-לי לצדוק הכהן
ולנתן הנביא ולבניהו בן-יהוידע
ויבאו לפני המלך : (לג) ויאמר
המלך להם קחו עמכם את-
שלמה בני עלהפרדה אשר-
לי והורדתם אתו על-גהון : (לד) ומשה אתו שם צדוק הכהן

באור

אל ק'

רשי

ונתן

כי זה הדבר היה מוסכם ביניהם . (רד"ק) .
(לא) לעולם , זמן ארוך , כמו ועבדו
לעולם (שמות כ"א) , שהוא עד הוונל . וכן
מתורגם אשכנזית . (לב) ולנתן הנביא
זיה המלך לקראו מקדש , כי הוא הלך לדרכו
בנוח בת שבע . (לג) עבדי אדוניכם ,
כמו עבדי , ובא השם תחת הכנוי , כמו מתחת
שמי ה' (איכה ג') . וזאת היא אחת מסגולות
הלשון בלשון עבר . הפרדה . סימן למלכותו ,
כי רק מלך ירכב על פרדת מלך . גיהון ,
הוא מעין השילוח . מבאן שאין מושחין את

ואבן הזוחלת למטה צגיא : (לג) על
הפרדה אשר לי . הוא סימן לו שימלוך
ותחלת הגדולה שאין הדיוט רוכב על
סוסו של מלך : אל גיהון . הוא מעיין
השילוח מכאן שאין מושחין את המלכים
אלא על המעיין סי' שתמשך מלכותו :
(לד) ומשה אותו . נותן לו שמן זין
ריסי
המלכים אלא על המעיין , סימן שתמשך
מלכותו

וַנִּחַן הַנְּבִיאַי לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל
וַיִּתְקַעְתֶּם בְּשׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: (לה) וְעַלִּיתֶם
אַחֲרָיו וּבֹא וַיָּשֶׁב עַל-כִּסְאֵי וַהֲוֵא
יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאַתּוּ צְוִיתִי לֵהָיוֹת
נָגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְהוּדָה:
(לו) וַיַּעַן בְּנֵיהוּ בִן-יְהוֹיָדָע אֶת-
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר יְאֹמֵן בֶּן יֹאמֵר
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ:
(לז) כִּי אֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם-אֲדָנִי
הַמֶּלֶךְ בֶּן יְהוִי עִם-שְׁלֹמֹה
וַיַּגִּדֵל אֶת-כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא אֲדָנִי
הַמֶּלֶךְ דָּוִד: (לח) וַיֵּרֶד צְדוֹק
הַכֹּהֵן וַנִּחַן הַנְּבִיאַי וּבְנֵיהוּ בֶן-
יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֲנִי וְהַפְּלִתִי וַיִּרְכְּבוּ
אֶת-שְׁלֹמֹה עַל-פְּרֻדַּת הַמֶּלֶךְ
דָּוִד וַיֵּלִיכוּ אֹתוֹ עַל-גִּיחֹן:
(לט) וַיִּקַּח צְדוֹק הַכֹּהֵן אֶת-קֶרֶן
הַשֶּׁמֶן מִן-הָאֹהֶל וַיִּמָּשַׁח אֶת-
שְׁלֹמֹה וַיִּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ

איבער ישראל ; היראוף שטאסעט
איהר אין דיא פאזוינע , אונד רופעט :
עס לעבע דער קעניג שלמה !
(לה) דאן בעגלייטעט איהר איהן ווידער
העראויף , אונד ער בעשטיינע זאגלייך
מיינען טהראן , אונד העררש'אן מיינער
שטערללע ; דען איהן דזאבע איד
בעשטיממט , רעגענט איבער ישראל
אונד יהודה צו זיין . (לו) דא אנט-
זוארטעטע בניהו , דער זאהן יהוידע'ס ,
דעם קעניג , אונד שפראך : אמן !
דער עוויגע , גאטט מיינעס קעניגליכען
הערן , שטיממע דאמיט איבעראיין !
(לז) ער זייא מיט שלמה , וויא ער מיט
מיינעם קעניגע וואר , אונד מאכע זיינען
טהראן ערהאכנער , אלס דען טהראן
מיינעם קעניגליכען הערן !
(לח) נון גינגען דער פריסטער צדוק ,
נתן , דער פראפעט , בנידו , דער
זאהן יהוידע'ס אונד דיא כרתי אונד
פלתי הינאונטער , זעצטען שלמה אויף
דאז מוילטיהר דעם קעניגס דוד , אונד
פיהרטען איהן אן דיא קוועללע גיחון .
(לט) דער פריסטער צדוק בראכטע דאז
עהלהארן אויס דעם געהייליגטען צעלמע
מיט , אונד זאלכטע שלמה ; מאן
שטים אין דיא פאזוינע , אונד אללעם
דיף : עס לעבע דער קעניג שלמה !
(מ) דאז

כָּל-הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה:

(מ) ויעלו

באור

רש"י

רוסי עיניו כמין נזר כזה : (לו) חמן -
שיחיה שלמה : (לז) מכסא אדוני
המלך . מכאן שאין אדם מתקנה צנו : (לח) הכרתי והפלתי . תרגם יונתן
וקשתיה וקלעיה ורבותיהו אמרו חורים ותומים : (לט) את קרן השמן . משמן
המשחה שעשה משה : מן האהל . שהארון נתון צעיר דוד ונלוותיה של שמן המשחה
לפני הארון כמו שאנו שונין

(מ) דאָן גאַנצע פֿאַלק בעגלייטעט
 היראויף שלמה ווידער נאָך דער שטאַרט
 מיט פֿלעטנשפיהל אונד גראַסען פֿריי
 דענבעצייגונגען , זאָ דאָן דיאָ ערדע
 אונטערם לערם צו בעכען שיהן .
 (מא) דים הערטע נון אדניה אונד אַלל
 זיינע געסטע , אַלס זיאַ עכען צו צעכען
 אויפֿהערטען . דאָ זאָגטע יואב , אַלס
 ער דען שאלל דער פֿאַזוינע הערטע :
 וואַרום איזט לערם אונד אויפֿרוהר אין
 דער שטאַרט . (מב) נאָך שפראַך ער ,
 דאָ קאַם יונתן , דער זאָהן דעם פֿריס
 טערס אכיתר , אונד אדוניה דיף איהם
 ענטגעגען : קאַם הערבייא! דואַ ביסט
 איין פֿראַפֿער מאַן , אונד פֿערקינדעסט
 געוויס וואַס גוטעס . (מג) יונתן אַבער
 אַנטוואַרטעטע , אונד שפראַך צו אדניה :
 דיסטאַל ניכט ! אונזער הערר , דער
 קעניג דוד , האַט שלמה דיאַ רעג הרונג
 איבערגעכען . (מד) ער שיקטע דען
 פֿריסטער צדוק , דען פֿראַפֿעטן נחן ,
 בניהו , דען זאָהן יהוידע'ס אונד דיאָ
 ברחי אונד פֿלחי מיט איהם , דיאָ איהן
 אויף דעם קעניגס מוילטיהר רייטען
 ליסען . (מה) צדוק , דער פֿריסטער ,
 אונד נחן דער פֿראַפֿעט . זאַלבטען
 איהן נון ביאָ גיחוון צום קעניג , בעגליי
 טעטען איהן פֿריידיג העראויף , אונד
 דיאָ שטאַרט וואַר פֿאַלל פֿרעהליכען
 געטיממעלס . דאַס איזט דער לערפ ,
 דען

באור

ורבים כן . (מ) בחלילים , פלאיטי
 (פלוטע) זלע'ז (רש"י) וכל"א (פלעטע) ,
 וכן מתורגם . (מג) אבל , כלומר עכשיו
 אין נשורתי טובה לך (רש"י) . וכן מתורגם

(מ) ויעלו כל העם אחרי ויהעם
 מחלילים בחלילים ושמחים
 שמחה גדולה ותבקע הארץ
 בקולם : (מא) וישמע אדניהו
 וכל הקראים אשר אתו והם
 כלו לאכל וישמע יואב את קול
 השופר ויאמר מדוע קול
 הקריה הזמה : (מב) עודנו
 מדבר והנה יונתן בן אביחר
 הבחין בא ויאמר אדניהו בא
 כי איש חיל אתה וטוב הבשר :
 (מג) ויען יונתן ויאמר לאדניהו
 אבל אדנינו המלך דוד המליך
 את שלמה : (מד) וישלח אתו
 המלך את צדוק הכהן ואחנתן
 הנביא ובניהו בן יהוידע
 והפרחי והפלתי וירכיבו אתו
 על פרדת המלך : (מה) וימשחו
 אתו צדוק הכהן ונתן הנביא
 למלך בגחון ויעלו משם
 שמחים ותהם הקריה הוית

רשי הקול

צסדר יומא : (מ) צחלילים פלאוט'י
 זלע'ז (פלעטין , Flute. זל"א קווער
 פפיפן) : ותבקע הארץ . דברו
 הכביאים לשון הבאי כלשון בני אדם :
 (מג) אבל אדונינו כלומר עכשיו אין

הקול אשר שמעתם : (מו) וגם
ישב שלמה על כסא המלוכה :
(מו) וגם באו עבדי המלך
לברך את אדנינו המלך דוד
לאמר ייטיב אלהיך את שם
שלמה משמה ויגדל את כסאו
מכסאך וישתחו המלך על
המשכב : (מח) וגם רבה אמר
המלך ברוך יהוה אלהי ישראל
אשר נתן היום ישב על כסאי
ועיני ראות : (מט) ויחרדו
ויקמו כל הקראים אשר
לאדניהו וילכו איש לדרך :
(נ) ואדניהו ירא מפני שרמה
ונקם וילך ויחזק בקרנות
המזבח : (נא) ויגד לשלמה
לאמר הנה אדניהו ירא את
המלך שלמה והנה אחז בקרנות
המזבח לאמר ישבע לי כיום
המלך שלמה אם ימית את
עבדו בחרב : (נב) ויאמר שלמה אם יהיה רבן חיל לא יפל

דען איהר הערטעט . (מו) אויך ויצט
שלמה שאן אויף דעם קעניגליכען
טהראנע , (מו) אונד דא קעניגליכען
בעדיהנטען ווינשטען אונזערס העררן ,
דעם קעניג רוד , גליק , אונד זאגטען :
גאטט מאכע שלמה'ס נאמען נאך
בעדיהמטער , אלס דען דייניגען ,
אונד זיינע רעגירונג גלענצענדער , אלס
דיא דייניגע . היראויף נייגטע זיך דער
קעניג אויף דעם בעטטע ,
(מח) אונד שפראך אלוא : געלאכט
זיין דער עוויגע , גאטט ישראל'ס ,
דער מיך הייטע מיינען טהראנפאלגער
זעהן לעסט ! (מט) דא ערשראקען
אדוניה'ס זעממליכע געסטע , שטאנדען
אויף , אונד יעדער גינג זיינעם וועגעס .
(נ) נון פירכטעטע זיך אדוניה , פאר
שלמה , שטאנד אויף , גינג היין ,
אונד אומפאסטע דיא עקען דעם
אלטארס . (נא) עס וואורדע שלמה
היגטערבראכט : אדוניהו פירכטעטע דען
קעניג , אומפאסטע דיא עקען דעם אל-
טארס , אונד שפריכט : דער קעניג
שלמה שווערע מיר ערשט , דאס ער
זיינען קנעכט ניכט דורכס שווערד
טעדטען לאססען ווילל .
(נב) דא אנטווארטעטע שלמה : ווירד
ער איין רעכטשאפנער מאן זיין , זא
- זאלל

עבדו בחרב : (נב) ויאמר שלמה אם יהיה רבן חיל לא יפל

באור

רשי

אשכנזית . (מו) לברך , לשון נרכה נופל
על ענינים רבים , שאלת שלום וכל הדומה לו ;
והכל ממקור אחד . (נ) בקרנות המזבח ,
המזבח היה מקום מקלט , כנודע מספרי
הקדש . (נא) אם ימית , ללא ימית
(הפסדי) . וכן מתורגם אשכנזית .
(נב) לבן

בשורתי טובה לך : (נ) בקרנות
המזבח יסתיק בנצטען אמר הרוגי בית
דין נקברין בקברי בית דין חמות כאן
ולקבר בקברי חבותי כך דרש רבי
תנחומא :
ב (ה) חת

זאלל קיין האאר פאן איהם צור ערדע פאללען ; ווערדען אבער לאסטער און איהם ענטדעקט , זא מוס ער שטערבן . (נג) דער קעניג שלמה שיקטע נון היין , אונד לויס איהן פאם אלטאר העראונטער ברינגען ; אונד אלס ער פאר דען קעניג קאם , אונד זיך פאר איהם הינווארף , זא וואנטע שלמה : געה נאך הויזע !

יפל משערתו ארצה ואם רעה תמצאוהו ומת : (נג) וישלח המלך שלמה וידרהו מעל המזבח ויבא וישתחו למלך שלמה ויאמר לו שלמה לך לביהק :

ב (א) דיא שטערבצייט דור'ס נאהטע נון דערפאן , אונד ער בעפאהל זיינעם זאון שלמה , וויא פאלגט : (ב) איך געהעדען וועג אללער אירדישען ; פאססע דוא מוטה , אונד וויא מאן ! (ג) בעאכאכטע דען דיהנסט דעם עוויגען , דיינעם גאטטעם , וואנדלע אין זיינען וועגען , האלטע זיינע געזעצע , געכאטע , פארשריפטען אונד

ב (א) ויקרבו ימידוד למות ויצו את שלמה בנו לאמר : (ב) אנכי הילך בדרך כל הארץ וחוקת והיית לאיש : (ג) ושמרת את משמרת יהוה אלהיך ללכת בדרךיו לשמר חקתיו ומצותו ומשפטיו

ב א ו ר

(גכ) לכן חיל . לנכר דדקיל חטאין . (הכ"ל) . לאיפול משערתו ארצה . לא יקרטרע . (נג) לך לביתך , אל תירא ואל תחז , כי נשאתי חטאתך . ב (א) ויקרבו ימידוד למות , המליכה הזאת תורה בלאן עבר על התקרבות

זמן המות , והיא ד"מ (בילד'יק) , כאו הימים יתקרבו אל המות ויתרחקו מן הימים . וחכמי האמת דרשו בענין הזה דברים רמים וכשנבים , לא יבינוס , כי אס שרידים אשר ה' קרא . (ב) לאיש , זריו ומושל בנפסך וכונש את ירך (ד"ק) . (ג) תשכיל , תללי

מ כ ל ל י ו פ י

א (א) יחם , איתן מהקל , ושרשו יחם ונפלה יו"ד פ"א הסועל מהמכתב , ופי' ולא יחס בשרו לו : (ב) סכנה , תועלת מועילה בפני הכינה , ועוד פירשו מחממת מלאן ערבי שקורין לדבר החם אלסכין ומורה עליו ושכבה בסיקך ר"ל שלא ידעה כי אסורה היתה לו משום לא ירבה לו נשים [ובשרש סכן פי' ר' יונה סוכנת כלומר איגרת מענין ערי מסכות] : (ד) עצבו , פועל עבר כל' לא הכעיסו : ומריא , מין ממיני הבקר הגדולים בלע"ז בופנו , וי"א כי המפוטמי יקראו מריאים : אבן הזחלת , נקרא כן לפי שהמים נגרים חוחלי' אצלה , וי"ת אבן סכותא שומד' עלי' ונופי' למרסוק : עס . סמוך : (טו) משרת , חסר ממנו תי' למ"ד הסועל : (כא) חטאים , כל' ידמה שנהי' חטאי' לפניך שלא יהי' לנו דבר בענין המלוכה , וי"מ כי הוא כינוי לדוד דרך מוסר ר"ל כי החטא יהי' על דוד : (לג) עברי אדניכ' , על הכרת יועל הפלתי : (לח) אל גיחון , הוא הנקרא שילוח אפשר שנקרא כן , לפי שזכא אל הגנות , מענין כי אתה גמי : הכרתי והפלתי , שתי משפחו' נקראו כן : (מ) מחללי' בחלילים , כליו זמר שמו חליל : ותבקע , כאלו הארץ נבקעת מרוב שמחה : (מו) על המשכב , השתחו לאל על המשכב שהי' שוכב עלי' :

א (א) יחם , איתן מהקל , ושרשו יחם ונפלה יו"ד פ"א הסועל מהמכתב , ופי' ולא יחס בשרו לו : (ב) סכנה , תועלת מועילה בפני הכינה , ועוד פירשו מחממת מלאן ערבי שקורין לדבר החם אלסכין ומורה עליו ושכבה בסיקך ר"ל שלא ידעה כי אסורה היתה לו משום לא ירבה לו נשים [ובשרש סכן פי' ר' יונה סוכנת כלומר איגרת מענין ערי מסכות] : (ד) עצבו , פועל עבר כל' לא הכעיסו : ומריא , מין ממיני הבקר הגדולים בלע"ז בופנו , וי"א כי המפוטמי יקראו מריאים : אבן הזחלת , נקרא כן לפי שהמים נגרים חוחלי' אצלה , וי"ת אבן סכותא שומד' עלי' ונופי' למרסוק : עס . סמוך : (טו) משרת , חסר ממנו תי' למ"ד הסועל : (כא) חטאים , כל' ידמה שנהי' חטאי' לפניך שלא יהי' לנו דבר בענין המלוכה , וי"מ כי הוא כינוי לדוד דרך מוסר ר"ל כי החטא יהי' על דוד : (לג) עברי אדניכ' , על הכרת יועל הפלתי : (לח) אל גיחון , הוא הנקרא שילוח אפשר שנקרא כן , לפי שזכא אל הגנות , מענין כי אתה גמי : הכרתי והפלתי , שתי משפחו' נקראו כן : (מ) מחללי' בחלילים , כליו זמר שמו חליל : ותבקע , כאלו הארץ נבקעת מרוב שמחה : (מו) על המשכב , השתחו לאל על המשכב שהי' שוכב עלי' :